

**R.D. Iacobi Marchantii, Pastoris Et Decani Covviniensis
SS. Theolog. Professoris, Rationale Evangelizantivm**

Marchantius, Jacobus

Coloniae Agrippinae, 1661

Lectio 9. De voce secunda Turturis gementis: O Adonai, & Dux domus Israel, qui Moysi in igne flammæ rubi apparuisti, & ei in Sina legem dedisti, veni ad redimendum nos in brachio extento. Explicatio ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56372](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56372)

LECTIO IX.

De secunda voce Turturis Gementis.

O Adonai, & Dux domus Israel. 2. qui Moysi in igne flamma rubi apparuisti. & ei in Sinalegem didisti. 3. veni ad redimendum nos in brachio exte...

Explicatio Primae partis O Adonai & Dux Domus Israel.

Deus quidem non eget nomine proprio; tum quia unus est; tum quia ineffabilis. Propter hanc primam rationem, Attalus Martyr, ut refert Eusebius per contemptum rogatus à Tyranno: Quod nomen haberet Deus? Respondit: Qui plures sunt, nominibus decernuntur, qui autem unus est, non indiget nomine. Propter secundam, Sapiens, cum interrogasset varias de Deo quaestiones: Quis ascendit in caelum, utque descendit? Quis continuit spiritum in manibus suis? Quis colligavit aquas quasi in vestimento? Quis suscitavit omnes terminos terrae? Tandem & hanc quaestionem subiungit: Quod nomen eius est, & quod nomen Filii eius, si nesci? Quali dicat: Si perfecte noscimus eum, si perfecte filium eius, edisserere nobis nomen eius. Sed cum sit incomprehensibilis, perfecte eum nosse non potes; cum sit ineffabilis, nomen eius proprium effari nequis. Et certe ita est. Nam nomen eius internum & adequatum nemo novit nisi ipse, unde illud silentii potius adoratione venerandum iudicantur Antiqui, quam eloqui oratione. Quia tamen Deus dignatus est nobiscum agere & colloqui, aliquod nomen externum alicuius suae perfectionis index dignatus est etiam manifestare, quo eum etiam alloquamur. Unde Moysi dicit: Nomen meum Adonai non indicavi eis. Et cum Moyses ad populum & captivitate Pharaonis liberandum mitteretur, ausus est interrogare Deum, & dicere: Si dixerint, quod est nomen eius, quid dicam eis. Dixitque Deus ad Moysen: Ego sum, qui sum. Sic dices filiis Israel: Qui est misit me ad vos. En ergo nomina duo, ab ipso meto indicata. Sed vere innumera sunt eius nomina: quia innumera perfectiones sunt, quae diversis nominibus debent indicari à nobis, licet in ipso sint una simplicissima perfectio. Ceterum Sanctus Hieronymus Epist. 36. ad Marcell. apud Hebraeos decem esse nomina Dei, annotavit, quae ex Scripturis deducuntur.

Primum nomen Dei Hebraeis est, EL, id est Fortis. Quo quidem nomine Deus recte indicatur, dicente Moyle: Quis similis tui in fortibus, Domine? Deus fortis. Quali diceret: Quis similis tui in fortibus, qui mergis in brachio tuo forti Pharaonem cum curribus & equitibus eius in mare? Quis similis tui in fortibus Domine, qui delevisti omnem carnem apertis cataractis, caeli, diluvio inundante? Quis similis tui

Conclusio prima

erunt oculi tui videntes Praeceptorem tuum, & audies vocem post tergum monentis te. Haec est via, ambulato in ea. Quasi dicat. Is qui invisibiliter te prius docebat, & quem audiebas loquentem per Angelos, per Moysen; per Prophetas, quem non videbas nisi in figuris & aenigmatibus, in visionibus imaginariis, in inquam, jam tibi apparebat visibilis. Oculi tui videbunt eum praesentem, aures audient loquentem, sedebit in medio tui docens, sedebis ad pedes eius audiens, demonstrabitque tibi ore & digito, verbo & exemplo, viam prudentiam, viam vitae per quam debes ambulare: ut jam non possis errare, nisi oculos & aures claudas, ipsiusque ductum relinquant, & a vestigiis eius discedas rebelli tua voluntate.

Has igitur promissiones considerans Ecclesia (de filio scilicet Dei mittendo in orbem, ut tamquam Sapia Patris doceat, & reducat errantes) excitat se & renovat desideria Sanctorum, & tamquam Turtur gembundam inclamat: O Sapientia, qua ex ore Alifsimi prodisti, affingens à fine usque ad finem fortiter, & disponens omnia sua viam, veni ad docendum nos viam prudentiam. Orbis à suo aberrat sine imprudenter & caecè; tu veni, ut reducas errantes in viam veritatis & vitae. Non valere Prophetas, non Moyses, non lex naturae hanc sufficienter viam edocere, nec ad perfectum adducere. Tu ergo, o Sapientia, veni, & loquaris nobis. Nam Moyses, non Angelus, non Propheta, sed juxta promissum tuum tu ipsa veni & loquere, & nos in via praecede. Querimus te, invocamus te; nec invenire valeamus, nisi tu ipsa ostendas te. Nescimus quis sit locus Sapientiae; Abyssus dicit: Non est in me. Mare loquitur, & ait: Non est mecum.

Perditio & mors: Auribus audivimus famam ejus. Quis educet eam ex nabis? Ostende ergo tandem te, conversans nobiscum in terris, instruens Jacob puerum tuum, & Israel dilectum tuum. Veni, o Fili unigenite, & sinu Patris, ut filios adoptivos illi adducas, & coheredes. Veni, o figura & imago substantiae ejus, ut eum qui est ad imaginem repares, & illam expuncto caractere Satanae, divino tuo caractere iterum consignes. Veni, o Verbum & vox Patris, & dic; Ego qui loquebar, ecce adsum: Veni, & fac ut disrupta sordiditate audiamus quid loquaris in nobis. Veni, o Sapientia, ignorantiam & errorem tollens; & sic nos ducas, ut tandem in Aeterni Patris tui sinum perducas, in quo quiete perennante persistuamur.

✠ (*) ✠

aructi
nia 30.

Gen. 19. tui in fortibus, Domine, qui Pentapolim subito depopulatus es usque ad extremum guttem, igne irae tuae exardescente? Quis similis tui in fortibus Domine, qui tribus digitis, ut ait Propheta, appendis molem terrae, qui omnia portas verbo virtutis tuae? Quis similis tui in fortibus, Domine, qui tenes extrema terrae, ut ait Job, & concuties (sicut ventilator paleas) impios ex ea potes excutere. Quis similis tui in fortibus Domine, qui uno momento universum mundum, & uno nutu potes delere, ut dixit Iudas Machabaeus. Ergo merito, EL, id est, Fortis nominatur, quia Regibus & Regnis dominatur, Orbemque totum moderatur invidiâ suâ fortitudine. Si subverterit omnia, & in unum coarctaverit, quis contradicet ei? inquit Job. Sed & hoc nomen optimè congruit Verbo incarnato, cui & attribuitur specialiter per Isaiam: Puer datus est nobis, & Filius natus est nobis, & vocabitur Admirabilis, Deus, Fortis. Utrique Fortis in praelio contra Luciferum in caelo, quem rudentibus inferni detraxit in abyssum. Fortis contra ipsum in pueritia, praedam ei auferens, idola & virtutem eius conterens in Aegypto. Fortis contra eundem, & corporibus & animis obsessis eum eiciens, dum egit in mundo. Fortis contra ipsum, tentatus in deserto. Fortis contra ipsum colluctatus in cruce patibulo. Fortis contra eundem, captivos deducens e limbo. Fortis contra ipsum, quia spiritus onis sui interfecit impium, primum Satanam Ducem in mundi termino, & reliquos Satanam, sive ulla alterius potestate demersum in abyssum. Ergo ipse EL, ipse Deus, Fortis. Ab hoc verbo desumptum nomen est illud; Emmanuel, Nobiscum Deus: & illud Gallicum nostrum, Noel, Noster Deus. Item & illa nomina Angelorum, Gabriel, Fortitudo Dei; Michael, Quis ut Deus, Raphael, Medicina Dei.

Secundum Dei nomen est ELOHA, & ELOHIM, quod est plurale ab ELOHA. Ita ubi nos habemus: In principio creavit Deus caelum & terram. Hebraicè est. Elohim creavit caelum & terram. Sicque vocatur Deus, quatenus creans, gubernans, iudicansque mundum. Hoc enim nomine usus est Moyses iam ab initio, quod Deum Iudicem representat; ut scirent homines eundem esse Conditorum Orbis & Iudicem; ut scirent etiam eius voluntate, sapientia, iudicio conditum esse, illumque regi & conservari; ac in ipso mundo illum esse inspectorem singulorum, qui possit Vindex esse universorum. Haec omnia indicantur in verbo, Elohim. Quando vero in plurali, Eloba, dicitur, significantur tres personae in una divina essentia.

Tertium nomen est, DEUS SABAOTH, id est, Exercituum. Hoc nomine frequenter intitulatur Deus in Scripturis, quia diversos habet exercitus sibi militantes. Habet enim novem choros Angelorum, & in illis innumeras legiones, quae pro ipso steterunt, quando factum est praelium in caelo, & Michael pugnavit cum Dracone & An-

gelis eius. Sed in finem usque saeculi pro ipsius gloria dimicant, nobisque subsidio sunt & praesidio. Habet & in Ecclesia sua diversos exercitus, quae propterea Militans appellatur; & illi sub ipso summo Imperatore sacramento militari sunt devincti. Habet Martyres, habet Prophetas, habet Virgines, habet Confessores, habet Doctores, habet diversos magno numero Religiosos Ordines, qui sunt velut castrorum acies ordinatae. Denique habet & militiam caeli, per quam quandoque in Scripturis stellae & sidera intelliguntur; quae ordine pulcherrimo ab ipso dispositae, instar exercituum dimicantium praemittunt, & ipsius nutu procedunt; eique obsequium reddunt. Stella manentes in ordine suo pugnaverunt adversus Sifarim, canebat Debora. Ergo merito; Deus exercituum, de quo Job. Numquid non est numerus militum eius?

Quartum nomen, ELION, Excelsus. Excelsus porro, sive Altissimus dicitur, tum altitudine substantiae, quia omnes rerum essentias immensum transcendit, & omnes eminenter continet: tum scientiae celsitudine, quia illa incomprehensibilis est, dicitur Apostolo: O altitudo sapientiae & scientiae Dei! Tum altitudine potestatis, quia omnia quaecumque voluit, fecit, in caelo & in terra. Tum altitudine maiestatis & dominationis, quia omnia ei subdita eum adorant, Militantibus omnes gentes, Isaia 45. Tum altitudine habitacionis, quia in caelo empyreo habitat, vel in throno gloriae, ubi cum Angeli & Beati glorificant. Qui sedet super Cherubim.

Quintum nomen est SADDAI, id est, Manticus & liberalis, & quasi mammeus: quia nimium omnem sufficientiam & abundantiam omnibus tribuit: Quis datus est caro omni carni; qui datur mentis fecundum, & pullis corvorum rorem in vocantibus eum. Habet ipse mammas abundantiam lactis plenissimas, quibus alit omnem creaturam. Sed maxime ex illis homines, tanquam infantes lactant, omnem gratiam, omnia dona spiritalia, omne alimentum sugere valent: Ipseque paratissimus est eo charitatis affectus illa dare, quo Mater amantissima infantem sole uberibus applicare. Ideo monet Apostolus, sperandum in Deo vivo, qui praestat nobis omnia abunde ad fruendum: De illius plenitudine omnes fugimus, qui solus potest animae nostrae sitim extinguere, corque nostrum satiare, cordis nostri sinus amplissimos adimplere. Quod perfectè adimplebitur post hoc saeculum, quando nobis ipse erit omnia in omnibus, quando inebriabimur ab ubertate domus eius. Propter haec igitur omnia rectè ab Hebraeis Saddai nominatur, quasi sufficientissimus, abundantissimus, copiosissimus in omnibus bonis, illa suis distribuens liberalissime.

Sextum nomen est, IA, quod nomen sonat in voce Alleluja: est enim vox composita ex Hallelu, Alleluja id est, laudate, & ya, id est, Deum. Haec est vox laetitiae inchoatae in hac Civitate Dei terrestri, & per-

Gen. 1. Deus creans, gubernans, iudicans mundum

Deus exercituum

Apo. 12.

Isaia 24.

Iud. 5.

Gen. 14.

Deus excelsus.

Rom. 11.

Isaia 45.

Psal. 79.

Deus liberator.

Psal. 135.

Psal. 146.

1. Tim. 6.

Alleluja

Apo. 19. perfectius resonabit in Civitate celesti, ut dicitur in *Qui est* Apoc.

Septimum nomen est, QUI EST. Hoc nomine se ipsum indicavit Moysi. Et illi recte convenit, qui ex se solus habet esse, & alia omnia ab ipso habent esse, tanquam a fonte & pelago inexhausto essentia; etque principium, in diu & finis rerum omnium & omnis esse. Deinde, ipse est qui est; quia habet esse aeternum & immutabile. Nam id quod mutatur, proprie non tam est, quam definit esse quod fuit, & incipit esse quod non fuit. Cetera ergo cum sint mutabilia, & in quodam fluxu, non ita perfecte dicuntur esse. Ideo de nobis dicitur: *Dies nostri sicut umbra declinantur*, omnes tanquam aquae dilabimur. De Deo vero dicitur: *Tu autem idem ipse es, & annis tuis non deficiens*. Tu Domine in aeternum permanens. In quem locum ait: *Aggravitas est Dei substantia, qua nihil habet mutabile: ubi nihil est praeteritum, quasi jam non sit, nihil est futurum, quasi nondum sit; quia non est tibi, nisi Es*. Solus ergo Deus proprie est; nam & Angelus continuo à Deo pendet, in fluxu jugiter continuo à Deo sustentatur, quem ipse singulis momentis subtrahere potest, & se eum subtrahit, in nihilum, ex quo venit relaberetur. Homo etiam cum ceteris rebus in fluxu continuo est, continuo mutatur & corrumpitur; ita ut potius ejus nomen sit, *Non sum*, quam, *Ego sum*.

Lib. 11. de praeparat. Evang. c. 7. Audi Eulebium. *Corruptitur juvenis in virum, vir in senem, puer in luculentum, insans in puerum, & qui heri fuit, in eum qui est hodie; quod si, videtur est, in crastinum, manet autem nullus idem. Nullus enim est idem, sed omni momento cum ea phantasmata commutatur. Quo modo enim, si sumus istem, alii nunc quam antea gaudeamus? Alio modo amamus, atque odimus, alii possidemus, alii morimur, non eandem figuram, non eandem de rebus sententiam habentes: Haec ille.*

Octavum nomen est, JEHOVA, quod vocant Tetragrammaton, sive quatuor litterarum, ex *Jod, He, Vau, He*, constans. Et ineffabile dicitur apud Hebraeos, quia apud illos habebatur sacratissimum & summe venerabile, tanquam nomen Dei primum & essentiale, essentiam ejus immensam ac Majestatem incomprehensibilem, ineffabilemque significans. Unde & ipsi, religionis & reverentiae causa, illud effari & pronunciare non audebant. Soli Sacerdotes seu Pontifices illud poterant pronuntiare in Sacrificiis, aut solempni benedictione populi: & maxime in ingressu in Sancta Sanctorum, ut tradit Philo in vita Moysis. Atque etiam moderni Judaei nunquam audent jurare per nomen illud Tetragrammaton; sed hac formula per illud jurant (raro tamen & non nisi coacti) *in Iuda* *Iuro per Iod, He, Vau & He*, quae sunt quatuor litterae nominis istius; illudque juramentum apud Hebraeos summum est & sacratissimum. In illis porro litteris quatuor hujus nominis, significatur Trinitas cum Verbi Incarnatione. Nam littera prima *Iod*, significat Principium, & designat Patrem. *He* significat

Vitam, & designat Filium. *Vau* est conjunctio apud Hebraeos, & significat Spiritum Sanctum, qui est Patris & Filij unio, & amor notionalis. *He* iterum repetitur, & significat duas naturas in Filio divinam & humanam. Unde littera *He* addita fuit nomini Abrahæ & Saræ, dum ille prius *Abraham*, postea dicitur *Abraham*, & illa quae prius *Sarab*, dicta est *Sarab*, ut significaretur ex illis Christus incarnandus. Instar hujus nominis Tetragrammati, pleraque nationes etiam nomen Dei quatuor litteris pronunciant. Sic Aegyptij Deum vocant *Toud*, Hetrulci *Ejav*, Arabes *Alla*, Assyrij *Adoad*, Turcae *Agdi*, Graeci *Teis*, Latini *Deus*, Germani *Gods*, Galli *Dieu*, Hispani *Dios*, &c. Possunt & quatuor litteris dici designari quatuor principalia Dei attributa, Potentia, Sapientia, Misericordia, Justitia; atque ob illud significatum nomen Tetragrammaton ineffabile dici potuit, & incomprehensibile, quia haec attributa nobis sunt incomprehensibilia, & inexplicabilia.

Postremum Nomen Dei est, ADONAI. Quod quidem nomen frequens est apud Hebraeos, quia quoties in scripturis sacris occurrebat nomen, *tehorva*, quia non fas erat illud pronuntiare, legebant pro illo, *Adonai*. Imo & Christus & Apostoli, quoties citant Scripturam Hebraeam, in qua habetur nomen Tetragrammaton, pro eo nomen, *Dominus*, substituant. Adonai enim idem est quod Dominus. Eandem ob causam, cum Moysi Deus ait: *Nomen meum Adonai non indicavi tui*, Hebraei legunt: *Et nomine meo tehorvan non fui cognitus tui*. Nam nomen, *Adonai*, id est, *Dominus*, antea cognovisse certum est.

Ecclesia igitur hunc loquendi modum imitata, invocat Filium Dei sub nomine Adonai, & incantat: O Adonai, Dux domus Israel! Idem est, ac si dicat: O Domine Deus! O Jehova! Otu, Qui es! O Fili Dei, qui sub nominibus praedictis te Moysi revelasti, & dignatus es te promittere Ducem Israelitis, te advocamus, ut promissionem tuam adimpleas, etiam in nobis. Dux fuisti domus Israel egressi de Aegypto. Dux per mare, Dux in deserto, Dux in columna nubis de die, Dux in columna ignis de nocte. Dux bellans pro eis, Dux submergens Pharaonem, cum suis Aegyptijs, Dux vincens Amalec, Chanaanem, Amorrhæum Jebusæum, Moab, Philistijm, & ceteros hostes, ut petranfret populus iste quem possidisti, donec introduceres eos, & plantares in monte hereditatis tuae. Verè ergo gloriosus tibi Tirulus, Dux DOMUS ISRAEL; quem decantant ipsi cum gratiarum actione in victoria sua. Cantico, dicentes:

Dux fuisti in misericordia populo quem redemisti? Et porraisti eum in fortitudine tua ad habitaculum sanctum tuum Ascenderunt populi, & irati sunt dolores obtinuerunt habitatores Philistijm. Tunc conturbati sunt Principes Edom, robustos Moab obtinuit tremor obriperunt omnes habitatores Chanaan Sed & nos, O Adonai, O Domine Deus, Israelitæ sumus, & domus

Dei nomen 4. litteris pronunciat.

Deus Dominus

Exod. 6.

Exod. 15.

mus Israel: quod in typo tunc apud illos gestum est, exhibe modo in veritate. Veni. & esto Dux noſter, & fac ut simus domus Israel, secundam spiritum & veritatem, sub tua manu egredientes de ierivitu, demonis, & tyrannide peccati. Esto Dux noſter in die, in nocte, in prosperis, in adversis, in adolescentia, in senectute, donec Israel simus, videntes Deum, Principes cum Deo, tecum triumphantes in aeterno tuo Palatio.

LECTIO X.

De ſecunda parte.

Qui Moysi in igne flama Rubi apparuit.

NOta primò. Deus apparuit Moysi in Rubo ardente, qui non consumebatur, ut significaret, quod ignis tribulationis, licet ardentissimus, populum non efficit consumptum, aut deleturum, licet fructicem debilem, infirmum & fencicosum Quinpotius fore, ut Aegyptij eius spinas percussent, & vulnearentur.

Exod. 3. Secundo, in medio Rubi existens loquitur Moysi & dicit: *Vidi afflictionem populi mei in Aegypto, & clamorem eius audivi, propter duritiam eorum qui praesunt operibus. Et scies dolorem ejus descendit, ut liberem eum de manibus Aegyptiorum, & educam de terra illa in terram bonam & spatiosam, qua fuit lacte & melle.* Gemebant ergo filij Israel sub onere & servitute, & gemitus, clamor, lachryma eorum in caelum usque pervenerunt, divinamque misericordiam ad compassionem commoverunt, ut afflictis succurreret.

Exod. 6. Tertio, virtutem & modum quo eos deerevit liberare, indicat capite sexto. *Ego Dominus, qui educam vos de ergastulo Aegyptiorum, & eruiam de servitute, & redimam in brachio excelso, & iudicium magnum.* Hebraea legitur, *In brachio extenso*, quam lectionem in hac Antiphona secuta est Ecclesia. Hoc autem peractum est, per tot plagas Aegyptij inflictas, in quibus extendit Moyses brachium cum virga poenitentiae sibi a Deo consignata, in qua & nomen Tetragrammaton, sive Quadriliterum, inscriptum fuisse, aliqui tradunt. Putantque fuisse quadratam, sive quadrilateram, & uniuscuique lateri unam Nominis illius ineffabilis litteram inscriptam fuisse. Propterea forte vocatur *Virga Dei*, Exodi quarto. *Reversus est Moyses in Aegyptum, portans virgam Dei in manu.* Sed attende particularius, quomodo Deus eos redemerit in brachio excelso & extenso, ac iudicij magnum. Primo extendit brachium Moyses cum virga super aquas, & illae versa sunt in sanguinem. Dignum enim fuit, ut is fluvius, qui parvulos Hebraeorum crudeli necem mergendos traxerat, auctoribus sceleris poculum sanguinis redderet, & cruorem pollini gurgitis, quem partidati caede macularant, potando sentirent. Secundo

Extendit brachium super terram, & ranæ, cinniphes, mulca, locusta, diversis vicibus & plagis in Regiam & Conclave Pharaonis penetrantes, ingenti cuiuspavore cum tota Aegypto affecerunt. Tertio, Extendit brachium super acrem & caelum, & flammam tonitrua, grandines & fulmina, ac altera vice tenebrae triduanæ exorta sunt. Quarto, Extendit brachium super homines & animalia, & pelis ac vesicae turgentes & ulcera in hominibus & animalibus, in ipso etiam Pharaone ac Magis apparuerunt, gravissime & lethaliter eos torquentia. Quinto, Extendit super primogenita, & in omni domo funus aliquod jacebat, & nil nisi mortis imago occurrabat. Sexto, Extendit denique super mare brachium suum, & divisum est, tramitem Israelitis referens. Extendit iterum, & reversum est in locum suum, opprellis & sepultis omnibus Aegyptijs viam Israelitarum sectantibus. Vides ergo in his omnibus brachium excelsum & extensum, quo populum suum redemit Deus?

Quarto promittit eis: *Assumam vos mihi in populum, & ero vester Deus.* Et cetera quod ego sum Deus vester, qui educavi vos de ergastulo Aegyptiorum. Ubi nos legimus. *Ero vester Deus.* Hebraea habent. *Ero ductio vester Elohim*, id est, *Ero vester Providor*, *Gubernator*, *Protector* & *Dux*. Et ita omnia Nomina, omnes Tituli qui Deo attribuntur iuxta dicta, eminuerunt in liberatione Israelis de Aegypto. Primo Eduxit eos tamquam EL, tamquam Deus fortis, in brachio forti & extenso, secundo Eduxit eos tamquam ELOHIM, tamquam Iudex & Vindex in iudicij magnum, tamquam Providens & Gubernans adfuit in omnibus necessarijs. Tertio, Eduxit eos tamquam ELION, id est, *Excelsus*, in brachio excelso & prodigij de caelo. Quarto, Eduxit eos ut SADDAL, id est, *Munificus* & *Liberalis*, vasa aurea & argentea, Aegyptiorum spolijs donans, deinde in deserto eos aieus, manna defluente de caelesti habitaculo. Quinto eduxit eos ut JEHOVA & QUI EST, quia hoc nomen specialiter insinuat Moysi, agens de populi sui liberatione. Sexto, Eduxit eos ut ADONAJ, & *Dux* domus Israel, *Dux* ad egrediendum de Aegypto, *Dux* per mare, *Dux* in deserto, *Dux* in columna nubis de die, *Dux* in columna ignis de nocte, *Dux* bellans pro eis, *Dux* submergens Pharaonem cum curribus, *Dux* vincens Amalec Chanaanum, Amorheum, Jebusaeum, Moab Philistinum, ceterosque hostes, ut ante dixi: idque ut pertransiret populus iste, de quo dicit: *Ero vester Deus.* & ut tandem cum inuodere, & plantaret in monte hereditatis suae. Vere ergo gloriosus ipse Titulus: *Dux Domus Israel* quem decantant merito Israelitae: cum gratiarum actione, in Cantico suo: *Dux fuisti in misericordia tua populo quem redemisti, & portasti eum in fortitudine tua ad habitaculum sanctum tuum. Ascenderunt populi, & traxerunt, dolores obtulerunt habitatores, & inlisterunt, Tunc conturbasti iuni Principes Edom, robustos Moab obtinuerunt, & obruerunt omnes habitatores Chanaan. Nempe super eos extendit brachium suum Adonaj, ut agnoscerent eum om-*

Exod. 6. Tituli Dei in o. ductio vester Elohim, id est, Ero vester Providor, Gubernator, Protector & Dux. Et ita omnia Nomina, omnes Tituli qui Deo attribuntur iuxta dicta, eminuerunt in liberatione Israelis de Aegypto. Primo Eduxit eos tamquam EL, tamquam Deus fortis, in brachio forti & extenso, secundo Eduxit eos tamquam ELOHIM, tamquam Iudex & Vindex in iudicij magnum, tamquam Providens & Gubernans adfuit in omnibus necessarijs. Tertio, Eduxit eos tamquam ELION, id est, Excelsus, in brachio excelso & prodigij de caelo. Quarto, Eduxit eos ut SADDAL, id est, Munificus & Liberalis, vasa aurea & argentea, Aegyptiorum spolijs donans, deinde in deserto eos aieus, manna defluente de caelesti habitaculo. Quinto eduxit eos ut JEHOVA & QUI EST, quia hoc nomen specialiter insinuat Moysi, agens de populi sui liberatione. Sexto, Eduxit eos ut ADONAJ, & Dux domus Israel, Dux ad egrediendum de Aegypto, Dux per mare, Dux in deserto, Dux in columna nubis de die, Dux in columna ignis de nocte, Dux bellans pro eis, Dux submergens Pharaonem cum curribus, Dux vincens Amalec Chanaanum, Amorheum, Jebusaeum, Moab Philistinum, ceterosque hostes, ut ante dixi: idque ut pertransiret populus iste, de quo dicit: Ero vester Deus. & ut tandem cum inuodere, & plantaret in monte hereditatis suae. Vere ergo gloriosus ipse Titulus: Dux Domus Israel quem decantant merito Israelitae: cum gratiarum actione, in Cantico suo: Dux fuisti in misericordia tua populo quem redemisti, & portasti eum in fortitudine tua ad habitaculum sanctum tuum. Ascenderunt populi, & traxerunt, dolores obtulerunt habitatores, & inlisterunt, Tunc conturbasti iuni Principes Edom, robustos Moab obtinuerunt, & obruerunt omnes habitatores Chanaan. Nempe super eos extendit brachium suum Adonaj, ut agnoscerent eum om-